

Trappen en stappen tussen natuur en cultuur

Veluwe verleidt

De Veluwe is naast de Achterhoek, Rivierenland en Arnhem-Nijmegen, een van de vier regio's die Gelderland rijk is. Hier vind je de mooiste bossen van Nederland en wisselen stuifzandduinen, heide en vennen zich af. Een overweldigend wandel- en fietsparadijs dat ook bij cultuurliefhebbers in de smaak zal vallen. Wij doorkruisen de populaire vakantie regio van Harderwijk tot Rozendaal. Reis je mee?

TEKST EN FOTO'S: CHRIS VERCRUYSSÉ

Nationaal Park De Hoge Veluwe is met zijn 5.500 hectare aan bos, heide, vennen en stuifzand ideaal voor fietsers.

NEDERLAND

HANZESTAD HARDERWIJK

De historische binnenstad van Harderwijk vraagt om een bezoekje. Wie met de wagen komt, vindt ruime parkeergelegenheid aan de Strandboulevard. Eén tip: onderschat het aantal bezoekers op zomerse dagen niet.

Dit eeuwenoud vissersstadje aan het Wolderwijd kijkt uit op het Veluwemeer. Met de rug naar het water ontdek je vrij snel de monumentale Vischpoort en de vuurtoren die vroeger de vissers veilig binnenloodste. Ooit werd hier actief op haring en pladijs gevist, die op de nabijgelegen Vischmarkt werd verkocht. Je vindt er eeuwenoude vissershuisjes, nu kleurrijk opgeknapt, waarvan sommige beschermd zijn. In één van de vroegere vissershuisjes is het restaurant Da Gabriele (Vischmarkt 31) ondergebracht. Geniet hier van een lekkere maaltijd in een sfeervol decor. Benieuwd naar de geschiedenis van Harderwijk? Trek dan naar het Stadsmuseum aan de Donkerstraat. Hier ontdek je dat Harderwijk in de 14de en 15de eeuw een welvarende Hanzestad was. Dat rijke verleden laat ook in de straten zijn sporen na. Ga zeker eens kijken naar de robuuste stukken stadsmuur, de prachtige 14de-eeuwse fresco's in de O.-L.-Vrouwekerk en de 15de-eeuwse Raadzaal in het oud gemeentehuis aan

Zalig kuieren in de renaissancetuin van Staverden.

de Markt. Naast enkele kostbare schilderijen, pronkt aan de muren van de Raadzaal ook met goud opgesmukt lederen behang. Een zeldzaamheid in Nederland! Ooit huide hier een Wijnhuis waar accijns op wijn en bier werd geïnd. Een lucratieve bezigheid die de pracht en praal van de locatie enigszins verklaart. Nu biedt de raadzaal het ideale decor voor het voltrekken van huwelijken op vrijdagmiddag.

Na dit cultuurbad trekken we naar het strandeiland aan het Wolderwijd voor wat echte verfrissing. Je ziet er de Knardijk die naar Flevoland leidt, de jongste op zee gewonnen provincie van Nederland. Aan de andere kant van het Wolderwijd en de Strandboulevard, kan je heerlijk zonnebaden aan de Havendam. Breng zeker een bezoekje aan het Dolfinarium, het grootste zeezoogdierenpark van Europa. Een unicum in Nederland en gegarandeerd plezier voor jong en oud!

GASTVRIJ ERMELO

Op zes kilometer ten zuiden van Harderwijk wenkt het sympathieke stadje Ermelo met zijn Ermelosche heide en Schaapskooi. Het stadje zelf is geen toeristische trekpleister, maar wellicht precies daardoor best genietbaar. Modern en gastvrij, heeft het stadje zich doorheen de jaren met grote zorg voor mens en milieu ontwikkeld. Het is er heerlijk flaneren in de verkeersvrije Stationsstraat, waar koning voetganger op een rode loper loopt. Ook parkeren is er gratis. Op het Molenaarsplein vind je het vriendelijke WV-kantoor waar je naast alle info over de regio, talloze streekproducten kan bekomen. Het plein is vernoemd naar de molen dat nu het Museum Het Pakhuis herbergt: een archeologisch en natuurhistorisch museum dat je doorheen het verre verleden van Ermelo loodst. Een hongertje? Ga voor een snelle hap naar de hippe Ermelosche Frieztaak (Branderskamp 4) of voor een uitgebreidere lunch naar De DorpsKamer (Stationsstraat 5), waar je de specialiteit arretjescake kan proeven.

Naast een rijke geschiedenis, biedt Harderwijk ook een gezellige haven.

Het 14de-eeuwse Kasteel Rosendaal wordt omgeven door een uitgestrekt landschapspark.

EVEN DE BENEN STREKKEN

Helemaal opgeladen na een stevige lunch, trekken we naar de Ermelosche heide. De schrale, droge heidegrond werd gevormd door gletsjers die vanuit Scandinavië de grond naar boven stuwden en zo stuwwallen creëerden die het water tegenhielden. Vanaf het bezoekerscentrum worden het hele jaar door tal van (geleide) wandelingen en activiteiten georganiseerd. Doorheen de verschillende seizoenen loop je hier tussen struik-, kraai- of dopheide en proef je van meer dan twintig streekproducten. Het label Erkend Veluws Streekproduct waarborgt dat alle ingrediënten uit de regio komen. In dit gebied van 380 hectare, bots je hier

Oog in oog met een edelhert in het Nationaal Park De Hoge Veluwe.

en daar op een grafheuvel die teruggaat tot 3.000 jaar v. Chr. en vind je de enige restanten van een Romeins Marskamp in Nederland. Naast het bezoekerscentrum rijst een schaapskooi op in authentieke stijl, een van de grootste van Gelderland. De schaapskooi is een toevluchtsoord voor honderden heideschapen. Enkel deze soort kan op deze magere grond met zijn schrale grassen overleven. Die begrazing is noodzakelijk om vergrassing en bebossing tegen te gaan en zo de heide gezond te houden. Hier en daar wijzen omwoelde graszoden op het voorbijtrekken van wilde zwijnen, op zoek naar beukenootjes, eikels en – voor de nodige eiwitten – naar engerlingen.

STATIG STAVERDEN

Tussen Ermelo en Elspleet ontvouwt zich het 700-hectare grote landgoed Staverden, een parel aan de Veluwe kroon. We bezoeken er het Hof van de Graven en Hertogen van Gelderen. Het centraal gelegen kasteel met gracht, tuin en watermolen wordt omgeven door bos, heide, waterpartijen en een landschaps- en renaissance tuin. De Staverdense beek boetseerde een dal tussen twee heuvels en voorziet de wal van het nodige water. In het bos tref je sequoia, plataan, eik en beuk aan. Bovenop het dak van het kasteel troont het silhouet van een pauw, verwijzend naar een 500-jaar oude traditie: het kweken van witte pauwen. De leenmannen op Staverden

moesten voor de Gelderse hertogen witte pauwen houden om bijzondere veren te kunnen leveren voor de helm van de hertog. Het landgoed ontleende aan het gebruik zijn unieke bijnaam 'de witte pauwenburcht'. Nu nog worden jaarlijks witte pauwenveren aangeboden aan de commissaris van de koning in Gelderland. Ook de Eerste Wereldoorlog liet hier zijn sporen na. Heel wat Belgen vluchtten in die tijd richting Ermelo. Op het landgoed bevindt zich nog een paviljoen waar de vluchtelingen uit het kamp het nodige vertier vonden. Tijd voor een hap of een verfrissing? Even buiten het landgoed Staverden vind je het historische pand De Zwarte Boer (Sandbergweg 67, Leuvenum). Al vanaf 1600 was het een geliefkoosde pleisterplaats voor koetsiers en rondreizende kooplied. In de gelagkamer draagt een monumentale schouw de afbeelding van koning Willem II en zijn vrouw Anna Paulowna, prinses van Oranje. Het paar had een jachtslot in de regio en sprong af en toe binnen in de boerderij die ook dienst deed als herberg. Nu kan je er culinair genieten van een 'fine dining experience'.

De betonnen kathedraal van zenderpark Radio Kootwijk behoort tot de mooiste staaltjes art deco in Nederland.

Cultuur ontmoet natuur in de adembenemende beeldentuin van het Kröller-Müller Museum.

De waaiers van witte pauwenveren werden bij ridderspelen gebruikt als versiering voor de helmen.

Uitkijkend op het Wolderwijd, is het heerlijk zonnebaden op het Strandeiland in Harderwijk.

Wil je foto's maken van de koning van het Park, dan is een teelens geen overbodige luxe.

Met het digitale schilderspel 'Schilderen met de meesters' in het Kröller-Möller Museum ga je Mondriaan en Van Gogh zo achterna.

De oude vissershuisjes geven kleur aan de historische binnenstad van Harderwijk.

Met een oppervlakte van 700 hectare is het Kootwijkerzand de grootste actieve zandverstuiving van West-Europa.

De ideale omgeving voor een tochtje met de fiets.

RADIO KOOTWIJK

Op weg naar het Nationale Park houden we halt bij een waar curiosum: Radio Kootwijk. Je komt er het makkelijkst via de A 1, afrit 19. Het zendstation rijst plots als een kathedraal op in een eindeloos heidellandschap. Het kolosale gebouw in art-decostijl is opgetrokken uit gewapend beton en zorgde oorspronkelijk voor de radioverbinding met Nederlands Indië.

Radio Kootwijk was lang het centrum van radioverkeer met schepen en vliegtuigen over de hele wereld. Tijdens de oorlog gebruikten de Duitsers het station voor communicatie met onderzeeboten. Door de moderne communicatietechnieken verloor het zijn functie en eind 1998 verdween Radio Kootwijk definitief uit de ether. Het gebouw kan je binnenin enkel bezoeken tijdens georganiseerde activiteiten.

Het landgoed Staverden neemt ons mee door eeuwenlang adellijk leven op de Veluwe.

GA JE MET ONS MEE OP VERKENNING?

Van 11 tot 16 september 2017 kun je met VKT een heerlijke fietsvakantie beleven in de Hoge Veluwe. Programma en prijzen vind je op: www.vlaamsekampeertoeristen.be/reizen/fietsvakantie-hoge-veluwe

NATIONAAL PARK DE HOGE VELUWE

De trekpleister van De Veluwe? Zonder twijfel: het 5.500 hectare tellende Nationale Park De Hoge Veluwe. Het natuurpark is best bereikbaar via de ingangen Hoenderloo in het noordoosten, Schaarsbergen in het zuiden en Otterloo in het noordwesten. Daar is telkens ruime parkeergelegenheid buiten het park. Wil je het park met de auto in of wens je ook het Jachthuis Sint-Hubertus en het Kröller-Müller Museum te bezoeken? Dan betaal je extra. De fiets neem je gratis mee, maar je vindt aan de verschillende ingangen ook 1.800 witte fietsen (met kinderzitje en terugtraprem) die je kosteloos kan gebruiken. ANWB-paddenstoelen maken je wegwijz in meer dan 40 km fietspaden en 100 km wandel-

paden. Bij de Schaarsbergse ingang kan je de grootste Duitse bunker bezoeken. Hier vond de coördinatie van de Luftwaffe plaats tijdens WO II. Wij kiezen voor ingang Otterloo, het dichtst bij onze camping en bij het bezoekerscentrum met parkwinkel en -restaurant.

Je zou het nu niet snel geloven, maar ooit was De Hoge Veluwe een dichtbebost gebied. Door de eeuwen heen werden gretig bomen gekapt voor de bouw van schepen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) en voor woningen. De ontbossing zorgde voor opwaaiend zand dat stuifduinen deed ontstaan, waaronder zelfs hele dorpen verdwenen. In dit uitgestrekte gebied ontdek je vandaag een variëteit aan landschappen: korstmossen, heide, grasvlakten, bosresten en vennen. De ideale omgeving voor een ontspannende fiets- of wandeltocht.

Met wat geluk spot je edelherten, reeën en wilde zwijnen, of kruist een groep moeflons je pad. Wil je meer zekerheid? Ga dan vanaf (half) september op pad met een boswachter. Dit is de bronstijd en hét moment voor fotografen. Let op: een sterke telelens is geen overbodige luxe. In de verte zie – en hoor – je herten met elkaar concurreren om in de gunst van hinden te komen. Wie met een natuurgids op pad wil, kan best reserveren voor de juiste activiteit op het juiste moment.

CULTUUR IN DE VRIJE NATUUR

Een brok cultuur ingebed in de natuur, dat is het Kröller-Müller Museum. Anton Kröller en Helene Müller sprokelden in verschillende fasen stukken grond bij elkaar en bouwden zo mee aan de basis van het Nationale Park De Hoge Veluwe. Helene was een gepassioneerde kunstverzamelaar en het paar bracht kunst en natuur op harmonische wijze samen. In de kunstig aangelegde beeldentuin van 25 hectare staan zo'n 150 sculpturen van o.m. Auguste Rodin en Henry Moore. In het museum staan de werken van Vincent Van Gogh centraal. We volgen zijn inspiratiebronnen, zoals Millet, en ontdekken welke kunstenaars Van Gogh op zijn beurt inspireerde.

De collectie herbergt daarnaast nog een aantal topstukken van toonaangevende meesters. Cultuurliefhebbers halen hier hun hart op, want in het oorspronkelijke museumgebouw herken je bovendien de handtekening van Henry Van de Velde.

Helemaal in het noorden van het park bevindt zich Het Jachthuis, naar een ontwerp van architect H.P. Berlage. In de vorm van een gewei met het Sint-Hubertuskruis in het midden, is het een ingewikkelde constructie, die uitkijkt op een grote vijver. Ook aan dit bouwwerk werkte

onze Henry Van de Velde mee. Wil je graag een geleid bezoek? Reserveer dan een ticket aan een van de ingangen.

ROSENDAEL IN ROZENDAAL

In het zuiden van De Veluwe ligt Kasteel Rosendaal, dat dateert uit de 14de eeuw. Een oorspronkelijk versterkt huis groeide uit tot een imposante burcht die dienst deed als een van de residenties van de hertogen en graven van Gelderland. Tot 1977 werd het kasteel bewoond door vooraanstaande families. De woonvertrekken zijn uitgerust met meubels en schilderijen uit verschillende stijlperiodes. Jaren geleden werd het vervallen kasteel grondig gerestaureerd. Op een van de gevelstenen uit 1616 lezen we de passende spreuk 'tandem e spinis rosa': uiteindelijk groeit uit de doornen een roos. Het uitgestrekte landschapspark rond het kasteel nodigt uit tot kuieren. Met onder meer een rozentuin, een waterval, waterwerken zoals de 'bedriegertjes' – zeker even uitproberen! – en een schelpengalerij, is het park een echt wandelparadijs. We sluiten onze tocht door De Veluwe af met een kopje koffie in de oranjerie. Uitkijkend op de kasteelvijver, genieten we na van zoveel cultuur en natuurschoon. ■

Laat je culinair verwennen in Fine Dining Restaurant 'De Zwarte Boer' in Ermelo.

INFO

Voor een overzicht van de adressen van alle lokale toeristische informatiekantoren, verwijzen we je graag door naar www.visitveluwe.nl/informatie/lokale-ww.

INTERESSANTE WEBSITES

www.veluweveelzijdig.nl
www.hogeveluwe.nl
www.beleefstaverden.nl
www.glk.nl
www.krollermuller.nl
www.heerlijkharterwijk.nl
www.vvvermelo.nl

KAMPEREN

BEZOCHTE CAMPINGS

Ardoer camping- en bungalowpark:

De Haeghehorst *****

Fazantlaan 4
N-3852 AM Ermelo
T +31 341 553 185
www.ardoer.com/haeghehorst
gps: N 52°18'50" O 5°37'50"

Deze camping met ruime staanplaatsen vind je in een schaduwrijk park. Het open en overdekt zwembad met waterglijbaan en kleuterbad, de speelterreinen en sportpleinen en het rustig gelegen eetcafé zijn de grootste troeven. De site heeft ook een winkel en een fietsverhuurplaats. Via het fietspad ben je slechts 6 km verwijderd van het Dolfinarium en het Strand in Harderwijk.

Camping De Wijze Werelt

Arnhemseweg 100-102
N-6731BV Otterlo
T +31 318 591 201
www.ardoer.com/wijzwerelt
gps: N 52°5'13" O 5°46'8"

Grenzend aan het bos, vind je Camping De Wijze Werelt met restaurant en indoorspeeltuin. Het is heerlijk genieten in het zwembad

met ligweide en je vindt zowel een winkel als diverse sportvoorzieningen op het terrein.

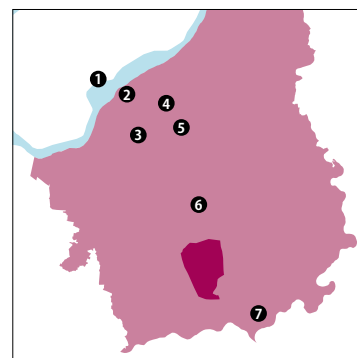
Natuurcamping De Hoge Veluwe

Houtkampweg 13
N-7352 TC Hoenderloo
T +31 900 464 3835
www.hogeveluwe.nl/nl/plan-uw-bezoek/kamperen
gps: N 52°5'49" O 5°49'19"

Deze natuurcamping ligt vlakbij ingang Hoenderloo aan het Nationaal Park De Hoge Veluwe. Op het autovrij tentenveld en de drie terreinen voor campers en caravans zijn eenvoudig en rust troef. Geniet er van wifi, een grote speeltuin en een duurzaam sanitairgebouw met aansluitingen voor water en elektriciteit. Het terrein is open van 1 april tot en met 31 oktober, maar reserveren is niet mogelijk.

DE VELUWE

■ De Veluwe
■ Veluwemeer
■ Nationale Park De Hoge Veluwe

1. Knardijk	5. Staverden
2. Harderwijk	6. Radio Kootwijk
3. Ermelo	7. Rozendaal
4. Leuvenum	

Tijdens onze fietstocht komen we oog in oog te staan met een kudde moeflons.